

 Posljednje pismo Nikole Tesle svojoj majci

 Srijeda, 18. novembar.

 Majko, pri pomisli na tebe osjećam se nekako tesko i turobno, ne znam kako, ali osjećam da nisi dobro. Volio bih da sam kraj tebe sada i da ti prinesem vode. Sve ove godine moje službe covjekanstvu nisu mi donijele ništa do uvreda i ponizenja. Jutros sam ustao prije nego je svanulo, jer sam ponovo čuo nešto što već duže vremena kroz san čujem u svojoj sobi. Čuo sam glas koji poji i moli nekim maurskim jezikom lijepu tuzbalicu ili zov. Jutros sam otjerao san sa o?iju i pritrđio da glas dolazi odasvud i da ne mogu odrediti dali je s vana ili iznutra.
 Bojim se da nisam razum izgubio. O ovome ne smijem pričati Dr. Layonelu jer ni njemu više ne vjerujem. Čuo sam da je posjećivao gospodina Edisona prije dvije sedmice.

 Cetvrtak, 19. novembar.

 Opet mislim na tebe majko. Opet imam onaj nemir i tugu u tijelu. Danas ću pisati u ured za patente da moj javni eksperiment pomjere za jednu sedmicu ranije, jer ja moram krenuti kući u domovinu, krenuti tebi. Znam sada sigurno da nisi dobro, jer onaj glas, onu tuzbalicu ponovo sam čuo sasvim svjestan i budan. Još sam razuman.

 Petak, 20. novembar.

 Nisam pisao u ured za patente, došao je njihov agent da mi donese potvrde i rekao sam mu lično svoje naume. Rekao je da zali, ali da se termini ne mogu pomijerati obzirom da su kongresmeni iz oko 20 saveznih zemalja jedva uskladili termin. Otisao sam do Vodopada i rekao svojim momcima da okrenu turbine i da čekaju na moj poziv sutra spremni. Ja sam odlučio da covjekanstvu darujem ono što mu pripada i vraćam se u Evropu, tebi majko. Vlade zemalja su iste ovdje kao i kod kuće. Shvatio sam sada na kraju da je covjekanstvo ovisno o vladama i da pojedinac ne može sam promijeniti svijet.
 Ali onaj čudni glas me brine. Znam da nešto znači i da ima veze sa tobom, sa mojim eksperimentom, sa nekim transcendentnim.

 Subota, 21. novembar

 majko, sutra polazim za Jugoslaviju. Gospo?ica Nora je otisla po mome nalogu u lu?ku kapetaniju i obezbijedila mi kartu do Lisabona, odatle idem vozom do Ciriha, pa onda direktno do kuće. Racunam da mi treba oko deset dana ili dvije nedjelje najviše.

 Danas sam usao u Kongresnu zgradu i na sjednici Senatora zamolio za par minuta pažnje. Nije im bilo po volji, ali dozvolili su mi. Trazio sam telefon i da me spoje sa laboratorijom na Nijagarinom vodopadima. Momci su na moj nalog pustili turbine u pogon i Kongresna sala se obasjala mojom strujom, deset puta jače od obične, upravo onako kako sam i najavio. Nisu me interesovale njihove reakcije uopšte. Izasao sam odmah napolje, jer nisam ovo radio za njih već za covjekanstvo. Samo sam u momentu kada sam pogledao svjetiljku i čekao da "moja" bež?na struja dođe sa turbina, osjetio da nisam ja tvorac ovoga svega. Osjetio sam da je neko ili nešto nosi od Nijagare do kongresne sale i da je u tom zakonu kojeg sam smatrao "mojim" otkrićem, nešto što je od uvijek postojalo, a da je samo meni dato nadahnuće da to uokvirim i covjekanstvu objasnim. Umjesto sreće i trijumfa, pojavila se neka praznina. Shvatio sam da sam nešto veliko u životu propustio. Nešto kao da sam izostavio, kao da nisam nešto ponudjeno spoznao. Nešto kao da je formula bila tako blizu moje spoznaje, a ja je nisam našao ili nisam htio da je nadjem. To ima veze sa onom maurskom tuzbalicom, siguran sam sada.

 Nedelja, 22. novembar.

 Ovo pismo nećes nikada dobiti majko. Ne

znam zasto ga pisem tebi koja ga vise nikada procitati ne moze.Neka ti je lahka zemlja majko i oprost mi sto su me moji putevi odveli od tebe,pa ti ne mogu doci ni na sahranu.Šitam telegram sa vijećcu o tvojoj smrti i prezirem ljude koji nisu bili spremni jos prije dvije godine da shvate da struja moze da se prenese i bez zica.Sada su evo vidjeli da moze ,ali opet je nece znati stoljecima koristiti ,jer neko je spalio moj laboratorij u centru grada do temelja, sa svim spisima i nacrtima.Rekli su mi davse sumnja na gospodina Edisona.Tako sam ravnodusan da ne prepoznajem sam sebe.Prije bih se mozda i jadio ,ali sada vise ne,jer znam dobro da neko ionako sve to drzi pod kontrolom i da je "moje" otkrice jos prerano doslo za covjecanstvo.I ustvari ono upste nije "moje".Znam da to neko nadzori sve i da ima plan pa sam zato mozda i ravnodusan.Moj brod za Lisabon polazi u 11 sati.Kola me napolju cekaju.Ovo pismo cu poloziti na tvoj grob,kad stignem u Milanovac, nase seosko groblje.
 Sad vjerujem u ono sto nikad nisam ,da sam tamo negdje jos uvijek "ti" i da tvoj zivot NIJE zauvijek prestao.Sad mi je i zao sto nisam htio nikad da se druzim sa Turcima ,jer su oni iste onakve tuzbalice pjevali kao ona iz mojih pradskozorja.Sada se sjecam da su oni znali puno vise nego ja o svim ovim stvarima koje tek sada spoznajem.

 Zalud moje godine provedene u nauci,kad ona bijase jalova.

 Moli tamo za mene majko ,ako mozes, tom maurskom tuzbalicom za izgubljenu dušu svoga sirotog neukog sina.